

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Кафедра економічної теорії

Міждисциплінарна курсова робота
з економічної теорії
на тему:
«Аналіз динаміки та ефективності зовнішньої торгівлі України»

Студентки групи ФБС-22

Берташ В.Ю.

Науковий керівник: к.е.н.,ст. викладач

Сліпченко Т.О.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ECTS _____

План

ВСТУП

РОЗДІЛ I. Економічна характеристика зовнішньої торгівлі, основні показники

РОЗДІЛ II. Аналіз зовнішньої торгівлі України: проблематика структурних змін

РОЗДІЛ III. Перспективні напрями розвитку зовнішньої торгівлі України

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Зміст

План.....	2
Зміст.....	3
Вступ.....	4
РОЗДІЛ I. Економічна характеристика зовнішньої торгівлі, основні показники.....	6
РОЗДІЛ II. Аналіз зовнішньої торгівлі України: проблематика структурних змін.....	11
РОЗДІЛ III. Перспективні напрями розвитку зовнішньої торгівлі України.....	16
Висновки.....	20
Список використаної літератури.....	21

Вступ

У світі не було і немає нації чи країни, яка б жила чи могла жити в абсолютному економічному вакуумі. З давніх часів люди почали обмінюватися товарами та послугами між собою, а згодом і між державами. Сучасний економічний розвиток інтегрував економіки різних країн до небачених масштабів. Складні потоки товарів, капіталів, підприємництва і технологій пов'язують економічні відносини між країнами. Саме розширення міжнародного поділу праці призвело до виникнення першої форми міжнародних економічних відносин - міжнародної торгівлі.

Зовнішня торгівля або як часто зустрічається міжнародна торгівля – це експортно-імпортна діяльність окремо взятої країни з іншими державами світу. Вона забезпечує розширення спеціалізації підприємства, підвищує продуктивність ресурсів і в результаті збільшує загальний обсяг виробництва, тим самим забезпечуючи конкурентоспроможність продукції країни на світовому ринку. Введення зовнішньої торгівлі розширює можливості обміну, При її ефективній діяльності збільшується обсяг реалізованої продукції, і в свою чергу, забезпечується наповнення державного бюджету.

Отже, міжнародна торгівля є засобом, який країни світу застосовують для розвитку і поглиблення спеціалізації своїх економік, підвищення продуктивності праці та ефективного використання своїх ресурсів.[4, с.22]

Актуальність теми. Суттєве значення міжнародної торгівлі підтверджується тим, що на сьогодні жодна країна світу не обходиться без зовнішньої торгівлі. Всі країни залежні від міжнародної торгівлі, адже експортують та імпортують товари і послуги в певних кількостях. В свою чергу експортна діяльність країни забезпечує замовленнями національних постачальників товарів, створює робочі місця для робітників своєї держави, дозволяє виплачувати дивіденди національним акціонерам компаній. Ввезення товарів із інших країн може примусити вітчизняних виробників знизити ціни на

продукцію, щоб підвищити рівень своєї конкурентоспроможності. Отже, міжнародна торгівля — важлива складова зовнішньоекономічної діяльності.

Методологічною основою курсової роботи є праці українських вчених-економістів, статистичні дані за останні 3 роки, різні економічні статті та законодавчі акти.

Об'єктом курсової роботи є зовнішня торгівля України, а саме основні показники, які визначають ефективність її функціонування.

Предметом виступають форми та методи дослідження зовнішньої торгівлі.

Мета курсової роботи полягає у визначенні стану зовнішньої економіки України на даному етапі розвитку (2015-2017рр.), а також запровадження перспективних напрямків розвитку торгівлі країни.

Поставлена мета обумовлює необхідність вирішення ряду завдань:

- дослідити сутність зовнішньої торгівлі;
- здійснити аналіз основних показників;
- проаналізувати стан розвитку зовнішньої торгівлі України;
- визначити перспективні напрямки розвитку;

РОЗДІЛ 1. Економічна характеристика зовнішньої торгівлі, основні показники.

У сучасному світі міжнародна торгівля є однією з головних рушійних сил економічного розвитку і являє собою сукупність зовнішньої торгівлі товарами та послугами всіх країн світу. На сьогодні міжнародна торгівля становить 80% усіх міжнародних відносин в світі.

Міжнародна торгівля – це торгівля між резидентами різних країн, якими можуть виступати фізичні та юридичні особи, фірми, ТНК, некомерційні організації тощо. Вона передбачає добровільний обмін товарами, послугами, продукцією інтелектуальної праці між сторонами торговельної угоди. Оскільки такий обмін є добровільним, то обидві сторони угоди повинні бути впевненими, що одержать вигоду від цього обміну, в противному випадку угода не буде укладена. [6, с.8]

Як особлива сфера міжнародної економіки зовнішня торгівля має свої характерні ознаки, котрі відрізняють її від внутрішньої національної торгівлі, а саме: урядове регулювання міжнародної торгівлі; самостійна національна економічна політика; соціально-культурні відмінності країн; фінансові та комерційні ризики.

Урядове регулювання міжнародної торгівлі. Кожна незалежна країна своєю торговельною політикою визначає систему ліцензування експорту та імпорту, ембарго, мита, субсидій, тим самим створюючи своє власне політичне законодавство.

Самостійна національна економічна політика. Економічна політика держави регулює чи забороняє вільний потік товарів і послуг між країнами. В свою чергу обмеження торгівлі може призвести до бойкотування на товари країни, відмови від преференційних тарифів, обмеження доступу до високотехнологічних товарів. Усе це істотно впливає на зовнішню торгівлю. Для нормального функціонування міжнародної торгівлі потрібно проводити узгоджену з торговельними партнерами зовнішню політику, яка буде підходити інтересам кожної зі сторін.

Соціально-культурні відмінності країн. Кожна із країн, яка бере участь у зовнішній діяльності має свій колорит, звичаї, обряди, культуру. Тому при здійсненні зовнішньої торгівлі для початку потрібно дізнатися про менталітет цієї країни, а згодом налагоджувати економічні зв'язки. Адже недостатнє знання звичаїв, законів країни експортера чи імпортера призводить до недовіри між продавцем і покупцем.

Фінансові та комерційні ризики. Існує ряд валютних та кредитних ризиків, які завдають труднощів у введенні зовнішньої торгівлі. Кожна країна має свою валютну систему, це спричиняє обмін однієї валюти на іншу. Небезпекою валютного ризику є втрата ціни при зміні курсу валюти по відношенню до валюти платежу в період між підписанням зовнішньоторговельної угоди і здійсненням платежу за цією угодою.

Для того щоб, здійснити аналіз розвитку зовнішньоторговельної діяльності країни, охарактеризувати структурні зміни, інтенсивність ведення зовнішньої торгівлі та ефективність здійснення операцій із зовнішніми партнерами насамперед потрібно здійснити аналіз основних показників зовнішньої торгівлі. Основними показниками зовнішньої торгівлі є абсолютні показники, відносні показники та показники інтенсивності.[1, с. 14-32; 7, с. 28-34; 8, с. 136; 13, с. 32-91].

1. Абсолютні показники. Вони мають вартісне вираження, але за необхідності для їх вираження застосовуються натуральні одиниці виміру.

Міжнародну торгівлю утворюють два зустрічних потоки товарів і послуг: експорт та імпорт.

1.1. Під експортом розуміють:

- вивезення із країни товарів, виготовлених, вирощених чи добутих у країні, а також товарів, раніше завезених через кордон і перероблених на митній території;
- вивезення за кордон раніше завезеного товару, що не піддавався в країні експорту якій-небудь переробці. Такий експорт називається реекспортом. Предметом реекспорту найчастіше виступають товари, реалізовані на

міжнародних аукціонах і товарних біржах. До реекспорту відносять також вивезення (експорт) товарів з території вільних зон і з приписних складів.

1.2. Під імпортом розуміють:

- ввезення у країну товарів іноземного походження безпосередньо з країни-виробника чи з країни-посередника для особистого споживання, для промислових, будівельних, сільськогосподарських та інших підприємств або для перероблення з метою споживання усередині країни, чи з метою вивезення з неї;
- ввезення через кордон раніше вивезених вітчизняних товарів, що не піддавались там переробленню. Такий імпорт називається реімпортом. До реімпорту відносяться товари, не продані на аукціоні, повернуті з консигнаційного складу, забраковані покупцем та ін.;

1.3. Торговельне сальдо (S) визначається як різниця вартісних обсягів експорту (E) й імпорту (I) країни за перший період:

$$S = E - I \quad (1.1)$$

Активне торговельне сальдо – це перевищення експорту товарів і послуг над імпортом. Воно свідчить про те, що зовнішньоторговельні відносини позитивні для країни.

Пасивне торговельне сальдо – це перевищення обсягу імпорту над експортом країни.

2. Відносні показники. Вони переважно є похідними й виражаються у формі коефіцієнтів, часток, відсотків та інших безрозмірних величин.

2.1. Коефіцієнт покриття імпорту експортом (індекс стану балансу) (Ii/e) визначається відношенням обсягів експорту товарів і послуг (E) до обсягів імпорту (I):

$$Ii/e = E/I \quad (1.2)$$

Торговельний баланс має позитивне сальдо, якщо даний коефіцієнт буде більшим за одиницю, і має від'ємне сальдо, якщо він буде меншим за одиницю.

2.2. Індекс концентрації експорту (Ік.е.). Він використовується для визначення експорту певного виду продукції у сукупному виробництві даної продукції та має вигляд:

$$\text{Ік.е.} = (E_i / V_{\text{вир.і}}) * 100\% \quad (1.3)$$

де E_i – обсяг експорту і-го виду продукції;

$V_{\text{вир.і}}$ – сукупний обсяг виробництва і-го виду продукції.

Чим більше цей індекс наближається до 100%, тим більша частка експорту в сукупному виробництві. Це свідчить про те, що країна є світовим експортом даного виду продукції.

2.3. Індекс імпортої залежності країни (Z_{ij}) визначається як питома вага імпорту в сукупному споживанні:

$$Z_{ij} = (I_{ij} / P_{ij}) * 100\% \quad (1.4)$$

де I_{ij} – обсяг імпорту і-го товару в країну j ;

P_{ij} – обсяг споживання і-го товару в країні j ;

$$P_{ij} = V_{ij} + I_{ij} - E_{ij} \quad (1.5)$$

де V_{ij} – обсяг виробництва і-го товару в країні j ;

I_{ij} – обсяг імпорту і-го товару в країну j ;

E_{ij} – обсяг експорту і-го товару з країни j .

Цей показник характеризує залежність країни від зовнішнього ринку в тих чи інших товарах, тобто рівень задоволення попиту на даний вид продукції за рахунок власних потужностей та імпортних поставок. Якщо він дорівнюватиме 100%, то це буде свідчитиме, що потреба країни у даному товарі повністю задовольняється імпортом.

2.4. Індекс чистої торгівлі (Ічт) показує по кожному виду продукції рівень перевищення експорту над імпортом (при позитивному значенні 42 показника) або рівень перевищення імпорту над експортом (при від'ємному його значенні):

$$\text{Ічт} = (E_i - I_i) / (E_i + I_i) \quad (1.6)$$

де E_i – експорт і-того товару ;

I_i – імпорт і-того товару ;

Індекс може коливатися від -1 до $+1$. Якщо він ближчий до -1 , то товар тільки ввозиться, що негативно характеризує торгівлю даної країни, а якщо ближче до $+1$, то товар тільки вивозиться, що свідчить про позитивну торгівлю.

3. Показники інтенсивності.

3.1. Експортна квота (K_e), яка розраховується за формулою:

$$K_e = (E/ВВП) * 100\% \quad (1.7)$$

де E - обсяг експорту за певний період;

ВВП – валовий внутрішній продукт країни за аналогічний період.

3.2. Імпортна квота (K_i), яка розраховується за формулою:

$$K_i = (I/ВВП) * 100\% \quad (1.8)$$

де I – обсяг імпорту за певний період.

3.3. Обсяг експорту, імпорту, зовнішньоторговельного обігу на душу населення. Вони розраховується за формулами: ;

$$E\delta = E/Ч \quad (1.9) ;$$

$$I\delta = I/Ч \quad (1.10) ,$$

$$ЗТО\delta = ЗТО/Ч \quad (1.11)$$

де $E\delta$, $I\delta$, $ЗТО\delta$ – відповідно експорт, імпорт, зовнішньоторговельний обіг на душу населення;

E та I – вартість національного експорту та імпорту за рік;

ЗТО – зовнішньоторговельний обіг країни за рік;

Ч – чисельність населення країни за відповідний рік.

Існує ще безліч показників міжнародної торгівлі, такі як: ефективність експорту (імпорту), рентабельність експорту, економічний ефект від імпорту (експорту), індекс географічної концентрації експорту (імпорту), індекс диверсифікації експорту (імпорту), товарна структура експорту (імпорту) та багато інших.

РОЗДІЛ II. Аналіз зовнішньої торгівлі України: проблематика структурних змін

Аналіз структурних змін в зовнішній торгівлі України здійснюється за допомогою знаходження основних показників, такі як експорт, імпорт, торговельне сальдо країни. За останні 3 роки, тобто за 2015-2017рр. показники змінювались і не завжди були стабільними. Дані за ці роки наведені в наступній таблиці.

Таблиця 2.1

Показники експорту, імпорту, торговельного сальдо України за 2015- 2017рр. (млн. дол. США)

Показник	2015р.	2016р.	2017р. (січні-вересні)
Експорт	35420	33571	38079
Імпорт	38875	40364	39284
Торговельне сальдо	-3455	-6793	-1205

Джерело: сформовано та укладено самостійно на основі даних з документів Державної служби статистики України.

Провівши аналіз за останні три роки можна сказати, що зовнішня торгівля України перебуває не в кращому стані, так як торговельне сальдо за 2015-2017рр. є від'ємним. Україна є імпортно залежною країною, адже імпорт переважає над експортом. В 2015р. частка експорту склала 35420 млн. дол. США, а частка імпорту в свою чергу 38875 млн. дол. США. В 2016р. зовнішньоторговельна діяльність погіршилась, частка експорту склала 33571 млн. дол. США, а імпорту - 40364 млн. дол. США. В 2016р. імпорт перевищив рівень 2015р., тоді як експорт в 2016р. скоротився. В 2017р. спостерігається невелике покращення показників країни, але все ж таки торговельне сальдо

залишається від'ємним. Так, частка експорту за січень-вересень 2017р. складає 38079 млн. дол. США, а імпорту – 39284 млн. дол. США.

Основними причинами зменшення експорту упродовж аналізованого періоду можна навести такі як:

- торговельні війни з Росією, які обмежили постачання українських товарів і послуг;
- зменшення світових цін на сировину та матеріали, які є основним експортом України;
- складна соціально-економічна та політична ситуація в Україні (війна на Сході, втрата частини промислового сектора економіки та частини промислової продукції);
- зниження внутрішнього попиту на товари і послуги через зменшення купівельної спроможності населення;
- збільшення частки коштів на оборону країни, а тим самим зменшення потоку коштів на розвиток економіки.

Водночас, зменшення потоків імпорту також спричинено рядом причин, а саме:

- зниження споживання імпортованих товарів населенням країни, унаслідок зниження купівельної спроможності;
- девальвація національної валюти, яка спричинила ріст цін на імпортовані товари;
- скорочення промислового виробництва в Україні, тим самим зменшення потреби у матеріалах, сировині тощо.
- В свою чергу невід'ємними показниками розвитку зовнішньої економіки України є товарна та географічна структура. Вона показує куди і яку продукцію наша країна експортує, а також яку продукцію імпортує і звідки. Отже, розглянемо саме ці показники за 2015-2017рр.

За даними державної статистики України основними експортними товарами за 2015р. є недорогочінні метали та вироби з них (24,8%), а саме чорні метали (21,2%); продукти рослинного походження (20,9%) з яких зернові

культури становлять 15,9%; машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання (10,3%) з яких ядерні реактори, котли, машини становлять 5,1% та електричні машини - 5,2%; жири та олії тваринного чи рослинного походження 8,7% з них готові харчові продукти становлять 6,5% тощо. Основними імпортованими товарами за 2015р. залишаються наступні: мінеральні палива (31,2%) з них нафта і продукти її перегонки (29%), руди, шлак і зола (1,6%); машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання (16,7%) з яких ядерні реактори, котли, машини становлять 9,5% та електричні машини - 7,2%; продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості (13,4%) з яких фармацевтична продукція становить 3,6%, добрива – 1,9%, органічні хімічні сполуки – 1,5%.

Проаналізувавши дані за 2016р. можна зробити висновок, що Україна і досі експортує недорогоцінні метали та вироби з них, але вже в меншій кількості (22,9%), а саме чорні метали (19,9%); в більшій кількості продукти рослинного походження (22,3%) з яких 16,7% становлять зернові культури; жири та олії тваринного та рослинного походження (10,9%) з яких готові харчові продукти – 6,7%. Експорт за 2016р. порівняно з 2015р. збільшився. Імпорт товарів істотно не змінився, Україна і досі імпортує мінеральні продукти (21,6%); машини, обладнання та механізми (20,1%); продукти хімічної промисловості (14,3%).

Аналіз товарної структури експорту та імпорту за 2017р. призвів до таких результатів. Україна і на далі вивозить недорогоцінні метали та вироби з них (23,2%); продукти рослинного походження (20,5%); жири та олії рослинного походження (11,6%); машини, обладнання та механізми (9,6%). Імпортує мінеральні продукти (24,5%); машини, обладнання та механізми (20%); продукцію хімічної промисловості (13,7%).

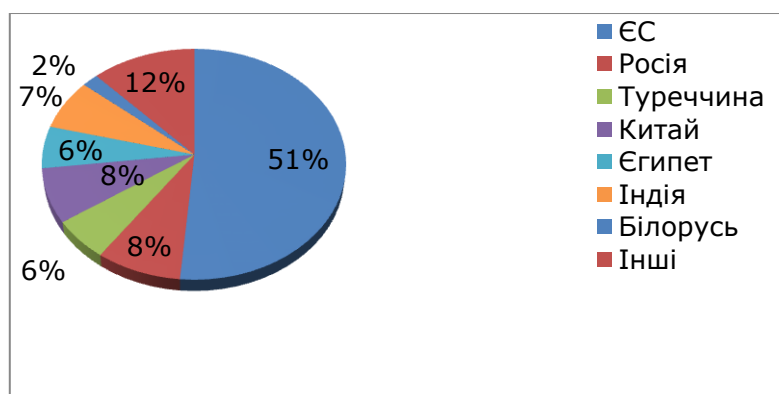
Отже, товарна структура України за 2015-2017рр. істотно не змінилася, країна загалом експортує ті ж самі види продукції. Товарна структура експорту має відносно не високу конкурентоспроможність, що свідчить про низьку якість продукції країни. Тому країні потрібно покращувати якість продукції,

впроваджувати ІТ-технології, розширювати ринок збуту продукції тощо. Товарна структура імпорту країни є також відносно стабільною. Затребуваними товарами є фармацевтична продукція, а також обладнання та механізми до машин, і звичайно ж мінеральні продукти. Україна по-суті є залежною від нафти і газу, тому слід впроваджувати певні заходи щодо зменшення використання цієї продукції. Динаміка товарної структури України показує, що країні слід покращувати та вдосконалювати хімічну та машинобудівну промисловість, а також шукати альтернативні варіанти використання нафти і газу.

Географічна структура зовнішньої економіки України за 2015-2017рр. залишається стабільною. Але варто зазначити, що частка експортних операцій з Росією зменшується через антитерористичну операцію на сході України. За 2015р. вона становить 4827717,9 тис. дол. США, за 2016р. - 3592917,9 тис. дол. США, а за 2017р. - 2619826,0 тис. дол. США. Отож, ми вбачаємо тенденцію до зменшення частки експорту в Російську Республіку.

Основні торговельні партнери України по експорту

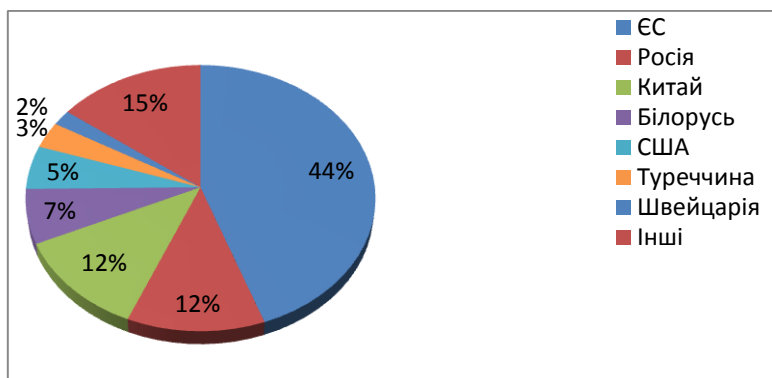
[За даними Державної служби статистики України]

Проаналізувавши географічну структуру експорту України можна сказати, що Україна вступивши до ЄС набула тісних взаємозв'язків з її країнами, а саме з Польщею, Чехією, Іспанією, Німеччиною тощо. Про це свідчить частка експорту, яка становить 51,4% зі 100%. Свою продукцію Україна вивозить до Туреччини, Китаю, Єгипту, Індії, Білорусі, Росії та інших країн. Експорт України загалом складається із сировини та напівфабрикатів, тільки 40% становить частка готової продукції.

Основні торговельні партнери України по імпорту

[За даними Державної служби статистики України]

Розглянемо зовнішньоекономічну діяльність України по імпорту. Проаналізувавши дані з наступної діаграми слід зазначити, що і тут основними постачальниками продукції до України є країни Європейського союзу, і ця частка

15

становить 44%. Україна імпортує товари з Росії (11,8%), Китаю (11,9%), Білорусі (6,6%), США (5,3%), Туреччини (3,2%), Швейцарії (1,9%).

Варто відзначити, що частка імпорту з країн ЄС за 2015-2017рр. зросла, адже погіршилась зовнішньоекономічна діяльність з Росією. Так як припинився імпорт російського газу, Україна змушена була шукати інших постачальників, якими і стали країни Європи : Словаччина, Польща, Чехія.

РОЗДІЛ 3. Перспективні напрями розвитку зовнішньої торгівлі України

Зовнішня торгівля є шляхом до інтегрованого суспільства, тому потрібно шукати перспективні напрями розвитку України, щоб бути на рівні із економічно розвинутими країнами світу. На мою думку, саме активна зовнішньоторговельна політика приведе країну до успіху, адже вона є впливовим інструментом реформації економіки. Вона забезпечить суверенітет України в світогосподарських відносинах, взаємовигідний обмін, а також міжнародний поділ і кооперацію праці.

Для розвитку експортного сектору економіки потрібно розвивати високотехнологічні галузі машинобудування (побутову техніку, літаки, автомобілі, ракети), надтверді матеріали, кераміку, електрозварювальне виробництво, а також хімічну промисловість. Розвиток сільського господарства, також потребує структурних та соціально-економічних перетворень, а саме впровадження нових технологій, покращення якості продукції. Ще одним не менш важливим напрямком при формуванні експортного сектору країни може стати металургійна промисловість, адже вона користується попитом на світовому ринку, і в разі може збільшити експортний потенціал України. Потрібно не забувати і про ноу-хау, інжиніринг, патентно-ліцензійну торгівлю, розвиток туризму як складову експортного наповнення державного бюджету.

В комплексі економічних заходів щодо стимулювання зовнішньої торгівлі України найбільш ефективним засобом є фінансове сприяння держави вітчизняним експортерам, в тому числі із залученням коштів державного бюджету, яке передбачає використання механізмів кредитування експорту, страхування експортних кредитів, надання державних гарантій [9, с. 62].

Перспективним напрямком розвитку зовнішньої торгівлі є кредитування за участю держави орієнтованих на експорт науково-дослідних та експериментальних робіт, освоєння модернізованої продукції, закупівлю нового обладнання, а також кредитування виробництва експортної продукції з

тривалим циклом виготовлення, включаючи закупівлю сировини і матеріалів, які не виробляються в Україні [12].

Залучення іноземних інвестицій також збільшує частку бюджетних надходжень в економіку країни, тому потрібно не забувати про це, і створювати сприятливий клімат для надходження іноземних інвестицій в зовнішню економіку України.

Вигідне використання географічного положення країни також може посприяти розвитку зовнішньої торгівлі. Транзитні перевезення вантажів, нафти, газу з євразійської частини на захід і з півночі на південь Європи можуть стати важливим каналом валютних надходжень, тому потрібно здійснити ряд структурних перетворень у транспортній сфері, щоб відповідати рівню світових стандартів.

І, мабуть, найголовнішою передумовою виходу України на світові ринки є забезпечення стабільності внутрішнього ринку країни, а саме стабілізації бюджетної, цінової та фінансової стійкості. Адже внутрішня економіка відбивається на зовнішній, і це потрібно враховувати. Тільки при постачанні на світові ринки конкурентоспроможних товарів і послуг, що мають постійний попитом, буде однозначно і попит на національну валюту, а значить і її обертаність у інші валюти світу.

Ефективна імпортна політика держави є не менш важливою ланкою зовнішньої торгівлі України. Тому потрібно ввозити та застосовувати на практиці сучасну техніку та технології інших країн світу. При поєднанні новітніх технологій та високоосвічених працівників це дасть вагомий результат у вдосконаленні зовнішньоекономічної діяльності.

Наступним перспективним напрямком покращення зовнішньої торгівлі країни є активізація підприємницької діяльності за кордоном, створення філій, дочірніх компаній в різних країнах світу. Це, в свою чергу, сприяє активізації зовнішньоекономічних потоків та просуванню українського товару на світових ринках.

Співробітництво з розвиненими державами світу вносить свою частку в перетворення країни. Адже, ці країни вже зробили перехід до індустріального суспільства і можуть поділитися досвідом ведення ринкового господарювання і з Україною. Налагодження економічного співробітництва з розвинутими країнами призводить до якісно нового рівня виробництва продукції, щоб відповідати вимогам і бути конкурентоспроможною. Таким чином зовнішня торгівля України має перед собою світові орієнтири, що повинні сприяти прискоренню економічного розвитку країни.

Отже, перспективними напрямками розвитку зовнішньої торгівлі України можна вважати наступні :

- створення конкурентоспроможного експортного сектору;
- зміцнення національної валюти на світовому ринку;
- забезпечення ефективної податкової, цінової, фінансової, валютної політики, для покращення експортно-імпортних операцій;
- залучення іноземних інвестицій в економіку країни, створюючи філії, дочірні компанії, спільні підприємства з іноземними інвесторами;
- впровадження закордонної підприємницької діяльності.

Висновки

Міжнародна торгівля є досить значною ланкою міжнародних економічних відносин, теоретичну базу якої становлять надбання багатьох вчених-економістів, які являються актуальними і сьогодні. Ряд показників міжнародної торгівлі, які представлені в роботі, дають змогу отримати інформацію про загальний стан міжнародної торгівлі та уявити місце окремої країни в системі світових господарських зв'язків.

Проаналізувавши зовнішню торгівлю України можна сказати, що країна імпортно залежна, адже частка експорту переважає над імпортом. Для покращення цієї ситуації потрібно створювати якісну продукцію, яка займе чільну нішу на світових ринках. За останні три роки спостерігається невелике покращення зовнішньої торгівлі, і будемо сподіватися, що й надалі воно зростатиме.

Товарна структура за останні три роки порівняно не змінилась, Україна експортує недорогочінні метали та вироби з них, чорні метали, зернові культури, машини, обладнання тощо. Імпортує мінеральні палива, продукцію хімічної промисловості, а саме фармацевтичну продукцію, електротехнічну продукцію тощо.

Географічна структура зовнішньої торгівлі спрямована на експорт Європейським країнам та імпорту з них. Україна з вступом до ЄС більшу частину зовнішньоекономічної діяльності проводить з Чехією, Польщею, Німеччиною, Швейцарією. Основним імпортером нафти та газу тепер є Польща, Чехія, Словаччина.

Для вдосконалення зовнішньої торгівлі України потрібно вдосконалювати якість продукції, покращувати технології виробництва, розвивати економічні зв'язки з іншими країнами світу, залучати іноземний капітал, а також розвивати структуру експортно-імпортних операцій. Низка цих заходів при їх реалізації дасть вагомий результат.

Отже, зовнішня торгівля України перебуває на перехідному етапі розвитку, тому будемо сподіватися, що незабаром українські товари та послуги займуть своє вагоме місце на світових ринках.

Список використаної літератури

1. Вічевич А.М., Максимець О.В. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності. – Львів: Афіна, 2004.-140 с.
2. Воронкова В.Г., Місце і роль України в глобалізаційних процесах сучасності [Текст] / Воронкова В.Г. // – 2009. – Режим доступу : http://www.zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_37_2.pdf
3. Герасимчук В. Міжнародна економіка: Навч. посіб. – К.:Знання, 2009. – 302 с.
4. Дахно І. Міжнародна торгівля: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2003. —296 с.
5. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Єрохін С. А. Міжнародна торгівля: підручник.- Київ - Центр учбової літератури, 2015- 272с.
7. Жук М.В. Комерційні відносини України: організація зовнішньої торгівлі: підручник. – Чернівці: Рута. 2004р. – 560с.
8. Киреев А. Международная экономика. - М: Международные отношения, 1998г,– 415с.

- 9.Одягайло Б.М. Міжнародна економіка: Навч. посіб. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2006. – 407 с.
- 10.Офіційний сайт Україна і Світова Організація Торгівлі-[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://wto.in.ua>
- 11.Рилач, Н. М. Зовнішня торгівля України: сценарії інтеграції [Текст] / Н. М. Рилач // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2011. – Вип. 103, ч. 2.
- 12.Філіпенко А., Шнирков О. Новий етап зовнішньоекономічних зв'язків України // Економіка України. - 2002. - №1,
- 13.Циганкова Т.М., Петрашко Л.П., Кальченко Т.В., Міжнародна торгівля: Навчальний посібник. - Київ: КНЕУ, 2001. – 487 с.